

Võrumaa on tuultele valla

Ivi Kaarna

TUBASED JUTUD • Õel-
dakse, et kui millestki muust
pole rääkida, siis võib rääki-
da ilmast. Võrumaa Teataja
tänašeks vestluskaaslaseks
on Eesti Meteoroloogia ja
Hüdroloogia Instituudi pea-
spetsialist Ain Kallis.

Miks on Võrumaal ilm ala-
ti pisut teistsugune kui mujal
Eestis? „Võrumaa on ilmas-
tikult Eesti kõige põnevam
paik. Siin on kõige mandri-
lisem ehk kontinentaalsem
kliima,” vastas Ain Kallis.

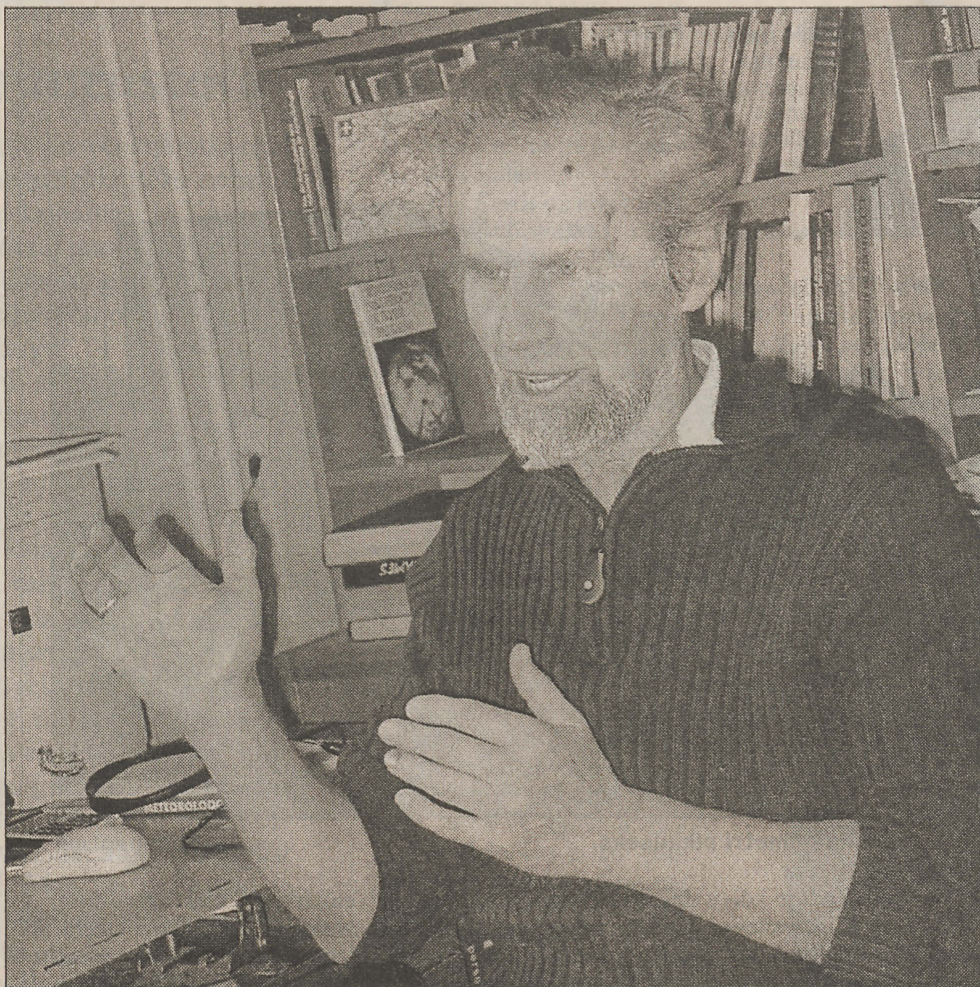
Võrus sündis 11. augustil
1992 Eesti kuumarekord:
35,6 kraadi üle nulli. Ees-
ti kõigi aegade külmarekor-
dist jäi 1941. aastal 0,1 kraa-
di puudu. Kraadiklaas näitas
siis 43,4 pügalat alla nulli.

„Võrumaa sooja- ja kül-
makraade võib võrrelda pigem
Moskva kui näiteks Ku-
ressaare omadega. Teie kan-
dis mõjutavad ilma Haanja
kõrgustik ja samas madalad
alad — orupõhjad, sood, sa-
muti metsad —, kust tõuseb
üles niiskust ja sooja. Lumi-
katte paksus on Haanjas suu-
rem kui kusagil mujal Eestis,
kuid kevadine kiire sulamine
toob Võrumaale suve alati
varem kui mujale Eestisse,”
rääkis Ain Kallis. „Olen ikka
öelnud, et ennem võiks Võru
olla suvepealinn kui Pärnu,
sest siin on suvi pikem, soo-
jem, päikesepaistelisem. Tõsi,
pilvi liigub rohkem kui mu-
jalpool. Tehke oma järve kal-
las rahvale vabaks ja ilusaks,
sest seal on suurepärane suve
nautida.”

Talvede koha pealt mee-
nutas klimatoloog seda, kui-
das ta tõi 1960. aasta det-
sembris Paides Jumepuudu-
ses vaevlenud Šveitsi turis-
tid Haanjasse ja kui üllatu-
nud nad siis olid, ütlesid, et
on vist väikesesse Šveitsi sat-
tunud.

Haanja suusaparadiis

„Kui poleks olnud ülikooli
suusakeskust Otepääl Kääri-
kul, mida hakati agaralt
laiendada Venemaa huvi tõt-
tu, võinuks ideaalne suusapa-
radiis juba siis Haanjasse ker-
kida. Haanja on ilusam, kõr-
gem, lumi seisab siin kauem.
Arvestatakse nii, et iga saja
meetri kõrguse kohta lan-
geb temperatuur 0,6 kraadi.
Niisiis on Haanjas alati 1,5-
2 kraadi külmem kui Ote-
pääl. Lumi püsib, ja muidugi
hoiab teie kandis lund ka

**Klimatoloog Ain Kallis peab Võrumaad Eestis ilmastiku poolest kõige huvitava-
maks paigaks.**

Foto: JOOSEP AADER

kaugus merest,” ütles Kallis.

Mitte ainult lumi ja päi-
ke ei käi Võrumaad valluta-
mas. Võrumaa asub ka Eesti
nn trombide alleel. Eestimaa
trombe, rahvusvahelised kõ-
nepruugis tornaadosid uuris
omal ajal maailmakuul-
susega tornaadoadlane Jo-
hannes Letzmann. Tema
on Eesti tornaadouringute
pioneer ja kandis ilmakaar-
dile ka trombide allee, mis
algab Kuramaalt, läheb üle
Põlva- ja Võrumaa Mustvee
kanti välja.

Trombe kutsuvadki tema
sõnul esile just eespool ni-
metatud põhjused: kõrgus-
tik ja madalad niisked soojad
alad. Suurimat trombi, mis
siit kandist üle läks (Rõuge
lähistelt), kirjeldati juba 19.
sajandil, 1876. aasta paiku.
Selle purustustee ehk pikkus
oli 82 kilomeetrit ja laius 300
meetrit. Tromb pühkis mi-
nema mitu küla, lõhkus ühe
kiriku ja mõisahooneid.

„Trombi käitumine on
huvitav, tegevusväli terava-
piirilise. 2004. aastal Luun-
jas möllanud tromb kru-
vis elumaja katuse rulli nagu
korgitseri, aga ei puutunud
heinakõrtki maja kõrval seis-

vatest saadudest,” ütles Kal-
lis.

Võrumaal on tihti äikest

Ka äikest on Võru- ja Põlva-
maal rohkem kui mujal Ees-
tis. Äike liigub siit edasi pea-
miselt Pihkva järve poole.
Tõraveres on olemas äikese-
märkija ja see aparaat näitab,
kuidas äike liigub, kus kõige
rohkem välku lööb. Sellel sü-
gisel oli kõva äike ikka Võru-
maal ja läks siit edasi Vene-
maale.

Ka keravälku on siin nä-
tud. Keravälk on teadlaste-
le mõistetamatu suurus: siia-
maani ei teata täpselt, kuidas
ta tekib. Keravälk võib olla
nii tennise- kui ka jalgpalli
suurune. Ain Kallise sõnul
on teada juhtum, kui mees
tõrjus keravälku labidaga.

Mis paduvihmadesse ja
üleujutustesse puutub, siis
Võrus satab nagu mujalgi.
Üleujutusi on Eestis kord-
kaks aastas. Võrus on olnud
väga suuri üleujutusi, kui
Tamula vesi on tõusnud tä-
navatele ja uputanud keld-
reid (1967, 1988). Piisab, kui
Haanjas on suur lumi, mis
väga kiiresti sulab, ja Tamu-
la tõusebki üle ääre.

„Ma toon näitena Pärnu
ja Haapsalu viimased upu-
tused. Esiteks: keegi ei usku-
nud, et nii läheb. Ometi on
ajaloost teada, et vanasti ehi-
tasid vaeses oma majad mere
ääres vaiadele, rikkad, kellel
maad, ehitasid majad merest
kaugemale. Nüüd on vastu-
pidi,” ütles Kallis. „Teiseks:
meil ei ole enam kohalikke
meteoroloogiapunkte. Van-
nasti olid need isegi igas ma-
jandis. Arvati, et kui pole õn-
netusi, pole vaja ka sünopti-
kuid.”

Tänu toonastele sünopti-
kutele oli täielik ülevaa-
de ilmast viimaseski Ees-
ti nurgakeses. „Võrumaa ja
Pärnumaa olid Eestis ilma-
mõõtmise poolest kaks pa-
remat. Muide, Taanis, Root-
sis ja mujalgi on meteoro-
loogiajaamade võrgustik al-
les, seda peetakse hädavaja-
likuks. Praegu on meil liht-
salt ilmavaatlejatest entusias-
tid. Oleme neile tänulikud,”
ütles Kallis.

Ain Kallis palub saata tea-
vet huvitavatest ilmanähtus-
test ka aadressil Ain Kallis,
Tartu ilmajaam, 61602 Tõra-
vere või e-posti aadressil kal-
lis@aai.ee. •